

Ο ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΤΟΥ ΤΑΓΓΟΥΙΚ

και η μύτη

ΑΛΗ ΤΟΥ ΕΠΑΙΤΟΥ.

(Τέλος. Ἰδὲ φυλλάδ. 324.)

Ε΄.

« Άκουσε, εἶπε μίαν ἡμέραν ὁ Σουλτάνος εἰς τὸν Ἀλῆ. Παρεκάλεσα πολλοὺς ἀνθρώπους νὰ σιωπήσουν . . . Σὲ παρκαλῶ, σὲ, νὰ ὁμιλήσης. Ὁμίλει ὅσον θέλεις· λέγε με τὴν ἀλήθειαν καθ' αὐτὸ ὅπως τὴν σκέπτεσαι· ἀλλὰ μόνον εἰς ἐμὲ λέγε τὴν καὶ χαμηλά. Δὲν εἶναι καλὸν νὰ τὴν ἀκούσωσιν ἄλλοι. »

Ὁ Σουλτάνος ἦτο εὐλικρινής. Ὁ Ἀλῆς δὲν ἐσυστάλη καὶ εἰς τοῦτο ἐφάνη ἀπλοῦκός πολὺ, ὡς δὲν ἤργησε νὰ ἐννοήσῃ.

Μετὰ συζήτησιν τακτικὴν, καθ' ἣν καὶ ὁ εἷς καὶ ὁ ἄλλος ἐξήρθησαν, ὁ ἐπαίτης εἶπε τὴν τολμηρὰν γνώμην ὅτι συμφέρει εἰς τὴν υἱείαν ἐνὸς Κράτους νὰ ὑπάρχῃ ἐνίοτε χαρὰ καὶ εἰς ἄλλο παρὰ τὴν αὐλὴν μέρος καὶ ὁ λαὸς αὐτὸς νὰ μὴ ᾔναι παραπολὺ δυσηρεστημένος. Ὁ δὲ Σουλτάνος ἀπήντησε διὰ φράσεως συνήθους εἰς τοὺς θρόνους, ἀφ' οὗτου ὑπάρχουν θρόνοι, τριφθείσης ἐπὶ τῶν χειλέων τῶν Σουλτάνων ὧλων, ἀφ' οὗτου ὑπάρχουν Σουλτάνοι. Ἐννοῶ τὴν περίφημον φράσιν· « Τὸ Κράτος εἴμ' ἐγώ ! » ἥ τις θὰ φανῇ μυθολογικὴ ἢ ἀνόητος εἰς τοὺς μεταγενεστέρους.

« Ὁχι, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆς, τὸ Κράτος δὲν εἶσαι σὺ, καὶ ἡ ἀπόδειξις ὅτι ὅταν ἀποθάνῃς τὸ Κράτος δὲν θὰ συναποθάνῃ. Λέγω περισσότερον ἀκόμη, ἂν ἐβασίλευσες κακῶς, θὰ γίνῃ καλλίτερα. »

Ὁ Ἀλῆς δὲν παρετήρησεν ὅτι ὁ Σουλτάνος εἶχεν ὠχριάσει ἀκούσας τὴν ὑπερβολὴν αὐτὴν καὶ ἐξακολουθῶν προσέθηκε·

« Διότι τέλος πάντων ἂν δὲν ὑπῆρχον πλέον Σουλτάνοι θὰ ὑπῆρχον ἀκόμη λαοί· ἐν ᾧ ἂν δὲν ὑπῆρχον πλέον λαοὶ δὲν θὰ ὑπῆρχον ἀκόμη Σουλτάνοι. »

Πρὸς τὴν ἀπάντησιν ταύτην τοῦ Ἀλῆ θὰ ἐφριττον αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς τοῦ Σουλτάνου τοῦ Ταγγουίκ ἂν δὲν ἦτο φαλακρός.

« Κύριε Ἀλῆ, εἶπεν, ἂν ἄλλο ἀπὸ τὸ εἰδικόν μου αὐτὶ ἤκουε τοὺς λόγους αὐτοὺς θὰ σὲ ἐπιτιγα εὐθύς. »

Ὁ Ἀλῆς τὸ ἤκουσε μίαν φορὰν διὰ πάντα, ἀλλ' ἡ αὐλὴ δὲν εἶχε πλέον δι' αὐτὸν τὸ αὐτὸ θέλημα. ἤρχισε νὰ ἐννοῇ ὅτι δὲν ἦτο μάλλον κύριος τῆς γλώσσης του ἢ τῆς βίβης του. Ἀντὶ νὰ τρέχῃ εἰς προὑπάντησιν τοῦ Σουλτάνου ὡς συνειθίζεν, ἐφρόντισε νὰ τὸν ἀποφεύγῃ καὶ ἐνόμισεν ὅτι παρετήρησεν ὅτι καὶ ὁ κύριός του αὐτὸς δὲν ἐσπευδεν εἰς ἀναζήτησίν του.

Οἱ αὐλικοὶ τοῦ εἶχον μάθει τέλος παρὰ τοῦ βεζύρου τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀλῆ καὶ ἐλύσσω· διότι εἶχον μεταξὺ τῶν τὸν ἐπαίτην ἐκείνον. Τοῦτο ὁμῶς δὲν τοὺς ἐμπόδιζε νὰ τὸν χαιρετῶσι ταπεινότατα· ὁ εὐνοούμενος ἀνθρώπος εἶναι πάντοτε μέγας. Ὁ καλὸς Ἀλῆς δὲν ἦτο ὑπερήφανος καὶ ἀνταπέδιδε τὴν εὐγένειάν των· ἀλλ' ἠσθάνετο μεγάλην στενοχωρίαν μεταξὺ τῶν ψευδῶν ἐκείνων φίλων.

Νομίζω δὲ ὅτι κατ' ἐκείνην περίπου τὴν ἐποχὴν ἤρχισε νὰ παθῇ τὸν καιρὸν τὸν ὁποῖον εἶχεν ὑπὲρ τὸ δέον κατηγορήσει, ὅτε ἐγευματίζε με ἐν κρομμύδιον ὦμόν, φλυαρῶν εὐχαρίστως με δυστυχεῖς ἀνθρώπους ἴσους του.

Ζ΄.

Ἐν τούτοις ἡ υἱεία του ἐστερεώθη· ἡ μύτη του ἐκκοκκινίσασα καὶ ἐκφουσκώσασα ἔλαβεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ φυσικὸν χρῶμα καὶ τὴν φυσικὴν διεύθυνσιν· αἱ δυνάμεις τοῦ ἐπανήλθον καὶ ἠσθάνετο γενναίαν ἀνάγκην νὰ τὰς μεταχειρισθῇ καλὰ.

Ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν ἦτο εἰς καλὴν διάθεσιν, εὗρέθη μύτην με μύτην πρὸς τὸν Σουλτάνον. Ν' ἀποφύγῃ τὴν συναπάντησιν ἦτο ἀδύνατον· ἤρκεσθη λοιπὸν νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὰ πλάγια ταπεινούμενος ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον, διὰ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ περάσῃ· ἀλλ' ὁ Σουλτάνος ἐστάθη ἐνώπιόν του μειδιῶν. Ἡ θύελλα εἶχε διασκεδασθῇ.

« Πῶς ! Κύριε Ἀλῆ, εἶπεν ὁ Σουλτάνος, με ἀποφεύγεις. »

— Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆς, ἐπεθύμουν ἂν ἦτο δυνατόν νὰ φύγω αὐτὸς ἐμαυτόν ! Αἰσθάνομαι ὅτι ἡ ἀργία δὲν ἀξίζει τίποτε δι' ἐμὲ, δὲν ἀξίζει περισσότερον δι' ἐμὲ παρὰ διὰ τοὺς ἄλλους. Περιέπαιζα τοὺς αὐλικούς σου καὶ ἐσφαλὰ· διότι ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀγροικότερος πάντων. Δὲν χρησιμεύω εἰς κἀνένα καὶ εἰς τίποτε· τοῦλάχιστον ἐκείνοι προσπαθοῦν νὰ χρησιμεύσουν εἰς τὸν ἐκυτόν των. Ἐπιθυμῶ νὰ ἐργασθῶ καὶ νὰ κερδήσω τὸν ἄρτον τὸν ὁποῖον ἡ Μεγαλειότης Σου με δίδει. Ἄς πριονίσω ξύλα, Μεγαλειότατε, ἄς μετακομίζω βάρη, κατὰστησέ με ὠφέλιμον, ἐπίβλητέ με κἀνὲν σοβαρὸν ἔργον, ἢ θὰ γίνω καὶ ἐγὼ μετ' ὀλίγον κακὸς ὡς καὶ εἰς ἄλλος.

— Ἔργον, εἶπεν ὁ Σουλτάνος, ἀλλ' ἔχεις ἐν, φίλε μου Ἀλῆ· μήπως τὸ ἐλησμόνησες ;

— Ὁχι, εἶπεν ὁ Ἀλῆς· ἡ Μεγαλειότης σου ἤρκεσθη εἰς τὸν λόγον μου, ὅταν ἐγὼ μόνον αὐτὸν εἶχα νὰ σὲ δώσω· ἀναμφιβόλως θὰ τὸν φυλάξω. Ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος, Μεγαλειότατε, εἰάν μένω πιστὸς εἰς τὸν λόγον μου ; ποῖον ὠφελεῖ τὸ νὰ περῶ τὴν ζωὴν μου τρεῶν ἀνόητον ὄρκον ;

— Κύριε Ἀλῆ, ἀπεκρίθη ὁ Σουλτάνος, φιλονεικῇς με τὸ κατ' ἡκόν σου. Φοβοῦμαι μήπως, ὅσον ἐλαφρὸν

καὶ ἂν σὲ φαίνεται εἶσαι ἀκόμη πολὺ κατώτερος αὐτοῦ. Δὲν θὰ ἀρνηθῇς, βεβαίως, ὑποθέτω, ὅτι ἐλευθέρως ὑποσχέθης.

— Ἀλλοῖμένον! λέγεις ἀλήθειαν, Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆς ἀπηλπισμένος.

— Φύλαξε λοιπὸν τὴν ὑπόσχεσίν σου, ὑπέλαβεν ὁ Σουλτάνος, καὶ συλλογίσου τί σὲ περιμένει ἂν σὲ κατέβαινε νὰ τὴν ἀθετήσης. »

Καὶ ὁ Σουλτάνος ἀνεχώρησε.

« Τί ἀνόητον ὄρκον, τί ὄρκον ἡλιθίου ἔκαμα! ἀνέκραξεν ὁ Ἀλῆς, μείνας μόνος· πρέπει νὰ ἦμην εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπελπισίαν διὰ νὰ μὴ ἀποστραφῶ ἀπὸ τόσοι τρομερὰν ἀνησίαν! ἱεραία, μὰ τὴν ἀλήθειαν, φιλοτιμία ἀπὸ τὴν ὁποῖαν κρέμαται ἡ ζωὴ μου! »

Ζ'.

Ὅκτω ἡμέραι εἶχον παρέλθει μόλις καὶ ἡ ἱλαρότης τοῦ Ἀλῆ ἠφανίσθη ἐντελῶς. Οὐδὲν διασκεδάζε πλέον τὸ πνεῦμά του. Ὅλοι τοῦ αἰ σκέψεις ἐμαραίνοντο, ἡ θέσις τοῦ τῶ ἐφάνη μετ' ὀλίγον ἀνυπόφορος. Μετὰ πολλὰς δὲ σκέψεις, ἐνόμισε τέλος ὅτι εὔρε τὴν κυρίαν αἰτίαν τῆς κατακυριευούσης αὐτὸν μελαγχολίας. Ἡ θεὰ τοῦ βεζύρου κατὰ πόδας ἀκολουθοῦντος αὐτῷ ἕνεκα τῆς ὑπηρεσίας τοῦ εἶχε καταντήσῃ ἰδίως μισητῇ εἰς αὐτόν. Ὁ Ἀλῆς μετὰ μανίας τινὸς εἶδλεπε τὸν γέροντα πλησιάζοντα πρὸς αὐτόν, ὅταν ἦτο ἀνάγκη, καὶ μόλις καὶ μετὰ βίας ἐκράτει ἑαυτοῦ· ὁ δὲ βεζύρης πάλιν φρυάσσων ὑπέμενε τὴν μοῖραν του. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ὑπῆρχεν ἴσον μῖσος, ἀπεραντον, μεταξὺ τῶν δύο ἐκείνων ὄντων, ἅτινα ἡ φαντασιοκοπία τοῦ κυρίου των ὑπεδούλωσε πρὸς ἄλληλα.

Δὲν εἰδεύρω ἂν ὁ βεζύρης εἶχε φύσει τὴν χεῖρα βρεῖαν, ἢ ἂν σκληρῶς ἀντεκδικούμενος ἐσφιγγε πλέον τοῦ δέοντος τὴν ῥίνα, ἥς ἀνωτέρα θέλησις τὸν εἶχε καταστήσῃ ὑπηρέτην, τὸ βέβαιον ὁμῶς εἶναι ὅτι ὁ Ἀλῆς καταντήσας ἄγριος, ἂν καὶ ἦτο πρᾶος, θὰ τὸν ἐφόνευεν ἀνηλεῶς, ἂν ἡ σκέψις μόνη ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ εἰς αὐτόν τὸν θάνατον.

« Ἀ! Μεγαλειότατα, εἶπεν ὁ Ἀλῆς μετὰ τινα δοκιμασίαν, καθ' ἣν ἡ ὑπομονὴ παρ' ὀλίγον τὸν διέφυγε, ἂ! Μεγαλειότατε, ἔσο γενναῖος· τηρῶ τὸν ὄρκον μου ἑκατὸν χρόνους ἂν τὸ προστάτης, ἀλλὰ διάταξε νὰ μὲ σφογγίζῃ ἄλλος τὴν μύτην, διότι ὁ βεζύρης σου ἔχει σιδηρᾶ δάκτυλα. »

Ὁ δὲ Σουλτάνος ἀπεκρίθη εἰς τὴν παράκλησιν ταύτην διὰ βλέμματος τόσοι ἀσπόνδου καὶ τόσοι σκωπτικοῦ, ὥστε ὁ Ἀλῆς ἀπεφάσισε τὸ πᾶν νὰ ὑπομείνῃ μᾶλλον ἢ νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν δέησίν του. Ἐὰν ἐπρόκειτο μόνον περὶ θανάτου δὲν θὰ ὑπεχώρει ἴσως· ἀλλ' ἂν ἀπέθνησκε ἐνῖκα ἡ καταφρόνησις τοῦ Σουλτάνου πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην πίστιν. Διὰ νὰ καταδα-

μάσῃ τὴν καταφρόνησιν ταύτην διὰ νὰ τὴν κατηνέχῃ ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ μέχρι τέλους καὶ νὰ σιωπήσῃ ἐν συντόμῳ ἔπρεπε νὰ ἐκπληρώσῃ ὁλόκληρον τὴν ὑπόσχεσίν του. Ὁ Ἀλῆς ἀπεφάσισε νὰ καταβάλῃ τὸν ἡρωϊκὸν τοῦτον ἀγῶνα.

« Ὀλίγοι μῆνες, ἔλεγεν, ἐμβλέπων εἰς τὸ κακοδαῖμόν του παρελθόν, ὀλίγοι μῆνες, καὶ ὁδύνῃς ἔστω γρήγορα περὶ σὺν! »

Ὁ ταλαιπώρος Ἀλῆς ἐλησιζόμενος ὅτι ἂν τὰ ἔτη ἦναι βραχέα, τὰ λεπτὰ εἶναι μακρά· μάλιστα δὲ ἠγνόει πόσον τρομερὰν καταστρεπτικὴν δύναμιν ἔχει μία ἔμμονος ἰδέα κατὰ τῆς ἰσχυροτάτης θελήσεως εἰς ἀνθρωπίνην κεφαλὴν.

Πεπεισμένος ὦν ἔτι ὅτι ἡ συνάφεια τοῦ βεζύρου ἦτο τὸ μεγαλειότερον ἐμπόδιον εἰς τὸν θρίκμβόν του, ἠρέσθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ νὰ ἀποφεύγῃ πᾶν πρᾶγμα δυνάμενον νὰ πολλαπλασιάσῃ τὰς μεταξὺ τῆς ῥιγῆς τοῦ καὶ τοῦ ἐχθροῦ τοῦ ἐνδεχομένης προσεγγίσεις. Ἀπέφυγε τὸν καύσωνα καὶ τὸ ψῦχος, ὥς ἄλλοι ἠθέλον ἀποφύγει τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ· ἐφοβείτο ὥς τρελλὸς τὰ ρεύματα τοῦ ἀέρος. Θὰ ἐπροτίμα νὰ σπάσῃ τὸν πόδα του παρὰ νὰ ἀποκτήσῃ καταρρόην.

Η'.

Ὁ πανούργος βεζύρης εὐκόλως κατενόησε τὸ αἷτιον τῶν φρόνων τοῦ Ἀλῆ. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐγέλασεν, ἀλλ' αἰ προφυλάξεις τοῦ θύματός του δὲν ἐσύμφερον εἰς ἄνθρωπον διὰ μόνῃς τῆς πτώσεώς του δυνάμενον νὰ ἐλευθερωθῇ. Ὅθεν καθ' ἡμέραν ὁ βεζύρης ἔστῃνε παγίδας κατὰ τοῦ ταλαιπώρου Ἀλῆ. Ὁ δολερὸς γέρον εἶχεν ἀνακαλύψει εἰς τὰ ἔγγραφα τῆς ἀστυνομίας, τὰ ὁποῖα πάντοτε παρέχουν ἀφθόνους, ὥς γνωστὸν, πληροφορίας καὶ πολυτίμους, ὅτι τὸ μικρὸν τοῦ Ἀλῆ ἁμάρτημα ἦτο ἄλλοτε ὁ ταμβάκος. Ἀμα μαθὼν τὸ σοβαρὸν τοῦτο μυστικόν, ἠλλαξεν, ἵνα τὸν ἀπατήσῃ καλλίτερον, τρόπους πρὸς αὐτόν. Ἀντὶ αὐθάδους καὶ τραχέως, ἐγένετο γλυκὺς, ταπεινός, φιλόφρων καὶ ἡμέραν τινά, καθ' ἣν περιπάτει μετὰ τοῦ Ἀλῆ, εἰς τὸ ἐξῆς μὴ δυσπιστοῦντος, τῷ ἔτεινε μὲ τὸν ἀθώοτερον τρόπον ταμβακέραν πλήρη λεπτοῦ καὶ εὐώδους ταμβάκου, λέγων·

« Πίνεις; εἶναι νωπός. »

Ἢδη δὲ ὁ ἀντίχειρ καὶ λιχανὸς τοῦ Ἀλῆ εἶχον εἰσδύσει εἰς τὴν μεθυστικὴν κόριν, ἥδη ἡ χεὶρ του ἦτο εἰς τὸ μέσον τοῦ πρὸς τὴν μύτην του δρόμου, ὅτε αἶφνης ἐπανέρχεται ἡ μνήμη του καὶ κατανοεῖ εἰς ὁποῖαν μυστράν ἐνέδραν παρ' ὀλίγον ἐνέπιπτεν.

Ἡ ἀγανάκτησίς του ὑπῆρξε μεγίστη. Διὰ χειρονομίας ταχυτέρας σκέψεως ἐπέταξεν εἰς τὸν αἶρα τὴν ταμβακέραν τοῦ πειρασμοῦ. Κατὰ δὲ θεῖαν τιμωρίαν μέγα μέρος τοῦ ἐμπεριεχομένου εἰσῆλθεν εἰς τοὺς

ὀφθαλμούς του κακούργου. Ὁ βεζύρης τυφλωθεὶς ἐτράπη εἰς φυγὴν κραυγάζων μανιωδῶς καὶ ὑπὸ τοῦ πόνου, προσκόπτων εἰς ὅλα τὰ ἐπιπλα καὶ καταρρίπτων κατὰ τὴν διάβασίν του ὅλας τὰς τραπέζας καὶ τὰς καταφόρτους ὑπὸ φιλοτεχνημάτων πολὺ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ἀγαπωμένων ὠτίδας (consoles).

Ἡ σκηνὴ αὕτη συνέβαιnen εἰς τινὰ αἰθουσάν ὑποδοχῆς γείτονα τῶν ἰδιαίτερων δωματίων. Ὁ δὲ Σουλτάνος τοῦ Ταγγουίκ ἀκούσας τὴν ταραχὴν ἐφάνη εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας, δι' ἧς ὁ βεζύρης ἔτρεχε μαινόμενος καὶ κραυγάζων· « Νερόν! νερόν! » καὶ παρ' ὀλίγον ἐρρίφθη κάτω ὑπὸ τῆς συγκρούσεως.

Ὁ δὲ βεζύρης ἀπηλπισμένος ὅτε ἐγνώρισε τὴν φωνὴν τοῦ κυρίου του ἐρρίφθη εἰς τὰ γόνατά του.

« Ἄθλιε, εἶπεν ὁ Σουλτάνος ὅταν ἔμαθε τὰ διατρέξαντα, δὲν δύναμαι ἐγὼ, ὁ Ἀλῆς ἃς σὲ δώσῃ χάριν. Τῷ χαρίζω τὴν ζωὴν σου· ἃς διατάξῃ περὶ τῆς τύχης σου! »

— Διατάττω εἶπεν ὁ Ἀλῆς νὰ φέρουν μίαν λεκάνην γεμάτην νερόν κρύον εἰς τὸν κακὸν αὐτὸν ἄνθρωπον διὰ νὰ δροσίσῃ τὰ ὀμμάτιά του. »

Ἡ λαμπρὰ αὕτη πρᾶξις κατέκτησε πάντων τὰς καρδίας ὑπὲρ τοῦ Ἀλῆ, ἐξαιρουμένου ἰσως μόνου τοῦ ἐνόχου. Διότι ἡ δυστυχία τῶν κακοήθων ὄντων εἶναι ὅτι δὲν αἰσθάνονται τὴν ἀξίαν τῆς ἀγαθότητος.

Ὁ Ἀλῆς ἐσώθη· ἀλλὰ διὰ πόσον καιρόν;

Θ'.

Βλέπων πῶς μικροῦ δέον ἐλησμόνησε τὸν ὄρκον του, ὁ Ἀλῆς δὲν ἠσύχαζε πλέον. Ἡ δυσκολία τοῦ ἔργου του ἤρχιζε νὰ καταφαίνεται εἰς αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ ἀηδίᾳ. Φοβούμενος τὰς ὁρμὰς τοῦ ὕπνου, κατήντησεν, ἕνεκα φόβου συγκινητικοῦ καὶ γελοίου ἐνταύτῳ νὰ μὴ τολμᾷ πλέον νὰ κοιμηθῇ πρὶν ἢ βάλῃ πρόσθετον βῆμα. Τὸ συμβᾶν τῆς ταμβάκερας τὸν ἐδίδαξεν ὅτι ὁ κίνδυνος δὲν ὑπῆρχε μόνον τὴν νύκτα καὶ ὅτι τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἠδύνατο νὰ πταίῃ. Ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον ἐβδομαδα ἐσοφίζετο νὰ εὕρῃ τρόπον νὰ προφυλαχθῇ κατὰ πάσης ἐπιβουλῆς. Ἡ ἀδιάκοπος ἐπιτήρησις ἥτις καθ' ἑκάστην στιγμὴν ἐκράτει δεδεμένον τὸν τε νοῦν καὶ τὰς χεῖράς του, ἥτις τὸν ἠνάγκαζε νὰ συγκεντρῶνῃ τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς του ἐπὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀγῶνος, οὗ τινος τὸ παιδιχωδὲς καὶ μάταιον ἤϋξανε τὴν ἀηδίαν, ἐγένετο εἰς αὐτὸν τὸ πλέον ἀνυπόφορον μαρτύριον. Οὐδὲν δὲ προτιμότερον εὗρε διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ δώσῃ ὀλίγην ἀνάπαυσιν εἰς τὸ πνεῦμά του, ἢ νὰ δένη τὰς χεῖράς του ὀπισθεν· διότι τὸ νὰ φέρῃ ψευδῇ μύτην τὴν ἡμέραν εἰς αὐλὴν, ὅπου αἱ συμπτώσεις γέλωτος ἦσαν τόσον σπάνιαι, ὥστε δὲν τὰς ἄφηναν νὰ περάσωσιν, οὔτε νὰ τὸ συλλογισθῇ ἠδύνατο. Τὸ ἥρωϊκὸν τοῦτο μέσον ἐπέτυχεν ὕλκιως

ἀλλ' ὁ νοῦς του ἔμεινεν ἐλεύθερος Τίποτε δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν δέσῃ! Εἰς τὸ ἐξῆς μίαν μόνον ἐπιθυμίαν, ἓνα λογισμόν, μίαν ἀνάγκην εἶχε, νὰ ἐγγίξῃ τὴν μύτην του! νὰ βεβαιωθῇ αὐτὸς ὁ ἴδιος ὅτι ἡ μύτη ἦτο εἰς τὴν θέσιν τῆς πάντοτε! Ἦτο ἡ ἐνόχλησις ἐκάστου λεπτοῦ τῆς ὥρας! Νὰ συνδέσῃ πάλιν, τῇ βοηθείᾳ τῶν δακτύλων του καὶ ἐλευθέρως, σχέσιν μετὰ τοῦ ἐνταύτῳ παρόντος καὶ ἀπόντος μέλους τοῦ ὑποκειμένου του τῷ ἐφαίνετο ἡ μόνη ζηλωτὴ εὐτυχία, τὸ μόνον δικαίωμα, τὸ ὅποιον ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἀπαλλοτριώνῃ. Ἐξέπεμπε στεναγμούς ἀκουομένους εἰς τὰς ἀπώτερας τοῦ παλατίου γωνίας καὶ ἐμποιοῦντας χαρὰν εἰς τὸν Σουλτάνον.

Εἰς τὴν κατοχὴν ταύτην τῆς ὑπάξεως του ὁλοκλήρου ὑπὸ μιᾶς μόνης σκέψεως δὲν ὑπῆρχεν ἱατρικόν. Μάτην ὁ Ἀλῆς διήρχετο ὥρας ὁλοκλήρους ἀντικρὺ τοῦ κατόπτρου του παρατηρῶν τὸ ὄργανον ὅπερ προπετῶς ἐνόμισεν ὅτι ἠδύνατο νὰ ἀποκόψῃ, οὕτως εἰπεῖν, ἀφ' ἑαυτοῦ· μάτην οἱ ὀφθαλμοὶ του λάμποντες ὑπὸ ἀλλοκότου ἐπιθυμίας ἔλεγον αὐτῷ· « Τὴν βλέπω, εἶναι πάντοτε ἐκεῖ δὲν ἐπέταξεν » ἡ θεὰ τῆς ῥινὸς του ἐπηύξανε μᾶλλον τὸν πόθον του. Τὴν φυσικὴν φαγοῦραν ὑπὸ τῆς ὁποίας τόσον ὑπέφερεν ἄλλοτε διεδέχθη εἶδος ἠθικῆς φαγοῦρας ἐκατοντάκις ζωηροτέρας, ἀνυποφοροτέρας καὶ τυραννικωτέρας.

Δὲν εἶχον ἀκόμῃ παρέλθῃ ἐξ ἐβδομάδης ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς δοκιμασίας καὶ ἤδη εἶχε χάσει τὴν ὄρεξιν καὶ τὸν ὕπνον, ἡ δὲ κεφαλὴ του ἔγεμεν ὀνείρων καὶ ἐν ᾧ ἦτο ἐξυπνος. Πόσαις φοραῖς καταληφθεὶς ὑπὸ ζάλης δὲν ὠνειρεύθη ὅτι ἡ μύτη του τὸν ἐγκατέλειπε κρᾶζουσα· « Ἀχάριστε, σ' ἐγκαταλείπω! »

Ἡσθάνετο περίφοβος ἑαυτὸν γενόμενον κακόν· « ἃς καταρρεύσῃ αὐτὸ τὸ παλάτι, διενεσῆτο, καὶ ὑπὸ τὰ ἐρείπιά του ἃς ἀρρανισθῶσι μετ' ἐμοῦ ὅλοι οἱ μάρτυρες τῆς ταπεινώσεώς μου! » Ὅταν δ' ὁ βεζύρης ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, ἀπλοῦς καὶ ἐλεεινὸς πλέον, διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν συνήθη ὑπηρεσίαν, ἔρριπτε κατ' αὐτοῦ ἄγρια τινὰ βλέμματα· « Νομίζεις τὸν ἑαυτόν σου ἀξιολύπητον, ἄθλιε! τῷ ἐκραύγαζε, καὶ δὲν γνωρίζεις ὅτι εὐτυχία δι' ἐμὲ θὰ ἦτο ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σου· παραπονέσαι, σὺ ὁ ὅποιος γεύσαι τὴν ἀνέκφραστον ἡδονὴν νὰ ἐγγίξῃς τῇ μύτῃ μου καὶ νὰ ἐγγίξῃς τ' εἰδικῇ σου ὕσας φοραῖς σὲ καταιθαίνει ἡ φαντασία, σὺ εἰς τὸν ὅποιον ὅλον σου τὸ σῶμα ἀνῆκει, ὅστις δὲν παρεχώρησας, δὲν ἐπρόδωκας τίποτε, δὲν ἀπερνήθης τίποτε ἀπὸ τὸν ἑαυτόν σου· ἀλλ' ὁμολόγησε λοιπὸν, ἀχρεῖε, ὅτι ἡ τύχη σου εἶναι ἀπὸ κατωφέν, ἀπὸ μετάξι! »

Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον ἐφόβιζεν αὐτὸν περισσότερον, τόσον μέγα ἦτο ἔτι τότε τὸ πρὸς τὸν ἀνώτατον

βαθμὸν σέβας, εἶναι ὅτι ἐν τῇ περὶ προσύνη του κατήντησε νὰ διαφιλονεικῇ ἐν ἑαυτῷ τὸ δικαίωμα τοῦ μονάρχου νὰ τὸν ἐπιβάλλῃ τόσοι τερατώδη συμφωνίαν· « Ἐνόμισα ὅτι ἦτο καλὸς, αὐτὸς ὁ βάρβαρος, αὐτὸς ὁ ἐστεμμένος τρελλὸς, ἔλεγε περὶ τοῦ Σουλτάνου, αὐτὸς ὁ ἐφευρέτης ἀνωφελῶν βασάνων, αὐτὸς ὁ δῆμιος, ὁ ταπεινώσας καὶ αὐτὸ τὸ μεγαλεῖον τοῦ μαρτυρίου καὶ καταστήσας αὐτὸ γελοῖον. Ἄ! ἡ καρδιά του ἔχει τριπλοῦν χαλῶδινον θώρακα. »

Τὸ θάρρος τοῦ πρώην ἐπαίτου, τὸ ὅποιον εἶχεν ὑπομείνει καρτερικῶς ὅλας τὰς ἐλλόγους ταλαιπωρίας, ὑπενέδιδεν ὑπὸ τὸ βάρος τῆς πρωτοφανοῦς ταύτης καὶ ἀδικαιολογήτου δυστυχίας.

Γ΄.

Μετὰ τρομερὴν νύκτα, πλήρη φαντασμάτων, πλήρη σκοτεινῆς ἀπελπισίας, πλήρη φανταστικοῦ γέλωτος, πρὸς παραφροσύνην παραπλησίων καὶ προδρόμων αὐτῆς, ὥρμησε τὸ πρῶτ' ὠχρὸς καὶ ἀπηλπισμένος εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ Σουλτάνου.

« Ἔσο γενναῖος ! εἶπεν εἰς αὐτὸν, ἡ χάρισαί με τὸν ὄρκον, ἡ κόψε μου τὴν κεφαλὴν πρὶν ἐπισηκῆσω. »

Ὁ Σουλτάνος εἶχε κοιμηθῇ καλῶς.

« Ἐλα, ἔλα, εἶπε μειδιῶν πρὸς τὸν Ἀλῆν, καταπραῦνσου, ταλαίπωρέ μου Ἀλῆ, μετ' ὀλίγους μῆνας θὰ μὲ εὐλογῇς· ἡ εὐχὴ σου θὰ πληρωθῇ, θὰ ᾔσῃ ἐλεύθερος ὡς ὁ ἀῆρ, θὰ ᾔσῃ πλούσιος διὰ παντός καὶ ἡ ὑψηλὸς θὰ λέγῃ διὰ σέ, ὅστις ἐφάνης ἄξιός νὰ νικήσῃς τὸν ἑαυτὸν σου, ὅτι εἶσαι ὁ ἰσχυρὸς τῶν ἰσχυρῶν. ἔχε λοιπὸν ὑπομονὴν, ἀποδίωξε τὴν ἰδέαν ἥτις σὲ στενοχωρεῖ ! Εἰς τὴν θέσιν σου θὰ διεσκεδάζῃ τοὺς ὀλίγους αὐτοὺς μῆνας. Τίποτε δὲν σ' ἀρνοῦμαι ἐκτὸς αὐτοῦ τὸ ὅποιον μὲ ζητεῖς. Μὴ στενοχωρεῖσαι λοιπὸν· τὸ ἥμισυ τῆς δοκιμασίας σου συμπληροῦται μετ' ὀλίγον, τί διάβολον ! τὸ ἐπίλοιπον θὰ περάσῃ ὡς ὁ ἀῆρ.

— Πρὸ τοῦ τέλους, ἀπήντησεν ὁ Ἀλῆς, θὰ ἀποθάνω ἢ θὰ λυσσάσω.

— Πᾶ ! εἶπεν ὁ Σουλτάνος, θὰ συνειθίσῃς, φίλε μου. Εἰξεύρεις ὅτι θὰ σὲ ἐλευθερώσω ἀπὸ κακὸν ἐλάττωμα ! Νὰ ξύῃς τὴν μύτην σου, οὐφ ! μὰ τὸν Ἀλλάχ ! τὴν ἀπαγόρευσιν τὴν ὁποῖαν σ' ἔκαμα μὲ ἔρχεται ἐνίστε ὄρεξις νὰ τὴν κάμω εἰς ὅλους μου τοὺς ὑπηκόους.

— Δὲν σὲ τὸ συμβουλεύω, Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆς. Μετὰ ἓνα μῆνα ὁ λαός σου ἐξηγριωμένος θὰ σὲ ἀφῆρῃ καὶ τὸν θρόνον καὶ τὴν ζωὴν. Οἱ λαοὶ εἶναι ὑπομονητικοὶ καὶ δυνατοί, εἰμφορεῖς νὰ τοὺς φορτώσῃς παρὰ πολὺ, νὰ τοὺς συντρίψῃς ὑπὸ τὸ βάρος· ἀλλὰ νὰ τοὺς περιπαίξῃς ἀτιμωρητὶ ποτέ!

— Τὸ κάτω, κάτω τῆς γραφῆς, εἶπεν ὁ Σουλ-

τάνος, ὅταν βαρυνθῇ, Ἀλῆ, εἰπέ το μόνον· εἰξεύρεις τί σ' ὑποσχέθην.

ΙΑ΄

Ἡ ἱστορία τοῦ ἐπαίτου Ἀλῆ εἶχε πλέον γίνει γνωστὴ. Ἀπὸ τὴν αὐλὴν διεδόθη εἰς τὴν πόλιν. Αἱ ἐφημερίδες (ὑπάρχον χειρόγραφοι κυκλοφοροῦσαι κρυφίως ἐν Ταγγουίκ), αἱ ἐφημερίδες αἰτινες εἶχον ἐντελῆ ἐλευθερίαν νὰ εὐρίσκωσιν ὅλα καλὰ, διηγήθησαν κωμικῶς τὴν ὑπόθεσιν. Οἱ δὲ Ταγγουίκαῖοι ἐγέλασαν, εὐρόντες τὴν ἰδέαν τοῦ Σουλτάνου πολὺ παράδοξον. « Ὁ Σουλτάνος μας, εἶπον οἱ χρονογράφοι (chroniqueurs) τῶν ἐφημερίδων, ὁ Σουλτάνος μας εἶναι πολὺ εὐτράπελος. » « Εἶναι φιλόσοφος, εἶπον τὰ σοφὰ φύλλα· ἐδῶ ὑποκάτω κρύπτεται σκέψις τῆς ὁποίας τὸ βάθος δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ ἀνακαλυφθῇ. — Ὅπωςδὴποτε εἶναι νόστιμον, ἔλεγον καὶ οἱ κεχηναῖοι (badauds). »

Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον ἐραΐδρυνε κυρίως τὸ πρᾶγμα ἦτο τὸ πρόσωπον τοῦ βεζύρου· « Καλὰ τὴν ἔπαθεν ἔλεγον ὅλοι· δὲν τὸ ἔκλεψεν αὐτό. Ἦτο αὐθάδης, σκληρὸς, ἀηδής. Ὁ Σουλτάνος ἐτιμώρησε τὴν αὐθάδειάν του, τὸν κατέστησεν ἀνίκανον νὰ ᾔσῃ σκληρὸς, ἐτελειοποίησε τὴν ἀηδίαν του· ὅλον κέρδος εἶναι. »

Αἱ γελοιογραφίαι ἔβριθον ἐπὶ τῆς ῥινὸς τοῦ Ἀλῆ καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ βεζύρου πρὸς αὐτήν. Καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἐγεννᾶτο ἡμίσεια δωδεκάς, συνοδευομένη ὑπὸ εἶδους δελτίου κωμικοῦ τῆς ὑγείας τοῦ Ἀλῆ, τῶν σχηματικῶν τοῦ Ἀλῆ, καὶ αὐτῶν τῶν μορφασμῶν αὐτοῦ, ἔτι δὲ καὶ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ βεζύρου ἐνώπιόν του εἰς τὰς ποικίλας θέσεις τὰς ὁποίας ἀπῆται ἡ τιμωρία του.

Τὰ στοιχήματα ἤρχισαν.

« Ὁ Ἀλῆς θὰ φυλάξῃ τὸν ὄρκον του, ἔλεγον οἱ μὲν· τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι τόσο ἀκατόρθωτον !

— Δὲν θὰ τὸν φυλάξῃ, ἔλεγον οἱ δέ· διότι δὲν εἶναι τόσο εὐκόλον ὅσον φαίνεται ! »

Μεγάλαι ποσότητες ἐτέθησαν ἐκατέρωθεν.

Ἡ καλουμένη δοκιμασία τοῦ Ἀλῆ ἦτο τοῦ σурμου. Αἱ οἰκίαι ἦσαν πλήρεις ἀνδρῶν σοβαρῶν, γυναικῶν αὐστηρῶν, προκαλουμένων ἀλλήλους νὰ ὑπομείνωσιν αὐτὴν· οἱ μὲν ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, οἱ δ' ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα καὶ τοῦτο ἐπὶ μεγάλαις στοιχήμασιν. Ἡ μανία ἦτο γενικὴ. Δὲν ἔβλεπες παρὰ ἀνθρώπους καταγινομένους εἰς τὴν μύτην των ἢ εἰς τὴν μύτην τοῦ γείτονός των. Κάνεις δὲ, ὁμολογητέον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀλῆ, κάνεις δὲν εἰμφορεῖς νὰ περάσῃ τὴν δοκιμασίαν τῶν ὀκτῶ ἡμερῶν.

Ὁ Σουλτάνος ἔτριβε τὰς χεῖράς του.

« Ἐν ᾧ ὁ λαός μου διασκεδάζει διὰ τόσο μικρὸν πρᾶγμα, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, δὲν σκέπτεται περὶ ἄλλου πρᾶγματος. Τί καλὴν ἰδέαν εἶχα ! »

Ἀλλὰ πρᾶγμα παράδοξον! Ἐξαντλήσαντες ὅ,τι ἦτο δυνατόν νὰ ἀντληθῇ ἐκ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ὑπὲρ τῆς κοινῆς εὐθυμίας, ἤρχισαν αἶρνης νὰ θεωρῶσιν αὐτὴν ὑπ' ἄλλην ἐποψίν. Ἀφ' οὗ ἐφάνη καλὴ, ἡ ἀστείότης, ἐφάνη τέλος ὅπερ ἦτο δηλαδὴ ματαιὰ ἡ βάρβαρος· ἀφ' οὗ ἐγέλασαν δυνατὰ τὸν Ἀλῆ ἤρχισαν ταπεινῇ τῇ φωνῇ νὰ τὸν λυπῶνται. « Νὰ ζητῇ τόσον μεγάλην πληρωμὴν δι' ὀλίγον καλὸν εἶναι ὥς νὰ μὴ ἔκπνευ καλόν » ἔλεγον εἰς τὸ οὖς ὁ εἰς τοῦ ἄλλου. Κεῖ· « ὁ Ἀλῆς δὲν ἀποθνήσκει τῆς πείνης· καὶ τί σημαίνει ἀφ' οὗ δὲν ἔχη πλέον ὄρεξιν, ἀφ' οὗ ζῇ ζωὴν χειροτέραν τοῦ θανάτου! Ἡ κοιλία δὲν εἶναι τὸ πᾶν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ὁ ἄνθρωπος δὲν ζῇ μόνον με ψωμί! »

Ἡ τελευταία συνέντευξις τοῦ Ἀλῆ καὶ τοῦ κυρίου του, ἐκείνη καθ' ἣν ὁ Σουλτάνος κατέδειξεν ὡς ἀπλὴν ὄρεξιν νὰ θέσῃ εἰς τὴν αὐτὴν δίκαιαν μετὰ τὴν μύτην τοῦ Ἀλῆ τὰς ῥίνας ὅλων τῶν ὑπηκόων του, ἡ συνέντευξις ἐκείνη εἶχεν ἀκουσθῇ ὑπὸ τινος ὑπηρέτου παρηγγελημένου ὑπὸ ἐφημεριδογράφου νὰ ὠτακουσθῇ πρὸς μεγαλειότεραν ὠφέλειαν τῆς ἐφημερίδος του. Ὁ ἐφημεριδογράφος εὐρών τὴν ἀποκάλυψιν δυσχερῇ καὶ δυσδημοσίευσεν εἰς τὰ πλάνητα φύλλα τοῦ τύπου, ἔσπευσεν εὐθὺς νὰ τὴν ἐκκενώσῃ εἰς τινα ξένην ἐφημερίδα. Αὕτη δὲ ἐτόλμησε ν' ἀναρρίψῃ τὸ νέον. Ἐν τούτοις τὰ φύλλα ἐμποδισθέντα εἰς τὰ μεθόρια κατεσχέθησαν εὐλαχέστατα. Ἀλλὰ διὰ νὰ τὰ κατὰσχῃσι πρέπει κάποιος νὰ τὰ ἀνέγνωσε. Αὐτὸς ὁ κάποιος ὠμίλησε περὶ τούτου εἰς τὴν γυναῖκά του, ἡ σύζυγός του εἰς μίαν φίλην της, ἡ φίλη εἶχεν ἕνα ἐξάδελφον, ὁ ἐξάδελφος δὲν ἦτο ἐχεμυθῆς· ἐν συντόμῳ τὸ πρᾶγμα ἐμαθητεύθη εἰς τὰ χαρῆμα καὶ τοιουτοτρόπως ἐξηγεῖτο ἴσως ἡ ταχεῖς μεταβολὴ τῆς κοινῆς γνώμης ὑπὲρ τοῦ Ἀλῆ. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὅλοι οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν ταύτῳ ἠνοιχθήσαν. Εἶδος γενικῆς φρικιάσεως διέδραμεν ἐν μιᾷ στιγμῇ οὐ μόνον ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς πόλεως, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ βασιλείου· « τέλος πάντων τί εἶναι ὁ Ἀλῆς; ἐλέγετο ταπεινῶς ἡμεῖς, τὸ σύμβολόν μας, ὁ λαὸς προσωποποιημένος. Ἡ ἱστορία τῆς μύτης του εἶναι ἱστορία τῆς γλώσσης μας. Ὅπως ἠθέλησαν νὰ ἱατρεύσουν τὴν φαγοῦράν του, ἡθέλησαν νὰ ἱατρεύσουν καὶ τὴν εἰδικήν μας... καὶ νὰ τὸν περιγελῶμεν; εἶναι ὥς νὰ περιγελῶμεν ἡμᾶς αὐτούς!... »

IB.

Αἱ γελοιογραφίαι μετετράπησαν εἰς σοβαρά. Ἀντὶ τοῦ Ἀλῆ κωμικοῦ, ἐρεθίζοντος τὴν χαρὰν τῶν διαβατῶν ἐπὶ τῶν ὑαλίων τῶν ἐμπόρων εἰκόνων καὶ τῶν βιβλιοπωλῶν, εἶδον ἡμέραν τινὰ εἰς τὰ αὐτὰ ὑαλία

θαυμάσιον Ἀλῆν καὶ ἀξιολύπητον ἐν ταύτῳ καὶ περὶ τὴν κεφαλὴν του ἀκτῖνα μάρτυρος. Ἡ ζωγραφία αὕτη εἶχε συναθροίσει σωροὺς θεατῶν σιωπηλῶν ἦτινες τῇ ἀληθείᾳ δὲν ἐγέλων.

Ἐσπέραν τινὰ ὁ Σουλτάνος περιπατῶν, κατὰ τὸ σύνθημα, εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, εὐρέθη ἐκπληκτος μύτην μετὰ μύτην μετὰ τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀλῆ τόσον ποιητικῶς ζωγραφημένον. Αἱ πρότεραι εἰκόνες τὸν εἶχον διασκεδάσει, ἡ εἰκὼν τοῦ Ἀλῆ ὡς θυματοῦς παριστωμένου, τοῦ Ἀλῆ ὠραίου ὑπὸ ὀδύνης, ὑπομονῆς καὶ ὀργῆς συγκεντρωμένων, παρώργισαν αὐτὸν τόσον ὥστε ποτὲ Σουλτάνος δὲν ὠργίσθη.

Ἐπιστρέφει εἰς τὰ ἀνάκτορα διὰ τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ· μετὰ ταχυτάτην καὶ συντομωτάτην ἀνάκρισιν χώνει εἰς τὸ βαθύτερον ὑπόγειον τὸν ὑπηρέτην ὅστις ἤκουσε ὅ,τι δὲν ἀπατεῖνεται εἰς τὸ αὐτίον τοῦ παύει τὸν ὑψηλὸν ὑπάλληλον τὸν ἔχοντα χρέος νὰ ἐξελέγχῃ τὰς εἰκόνας τῶν ὁποίων ἡ κυκλοφορία ἐπετρέπετο, στέλλει εἰς ὅλα τὰ μέρη ἐν ταύτῳ σπείρας κλητῆρων καὶ χωροφυλάκων μετὰ τὴν διαταγὴν νὰ ἀρπάσωσιν ἀνυπερθέτως ἀπὸ τὰ ὑαλία καὶ ἀπὸ παντοῦ τὰς εἰκόνας τοῦ Ἀλῆ. Ὅλα αὐτὰ εἰς μίαν στιγμὴν.

Δύο δὲ ὥρας ἔπειτα ὅλα εἶχαν ἐκτελεσθῇ.

II.

Ἀλλὰ καὶ δύο ὥρας μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν ταύτην ἑκατὸν χιλιάδες ἄνθρωποι τῶν ὁποίων τὸ χρέος ἦτο νὰ κεῖνται εἰς τὴν κλίνην των, περιεκύκλωνε τὰς κιγκλίδας τοῦ παλατίου, καὶ, τὸ παραδοξότερον, ἀπὸ τὸ στόμα τῶν ἑκατοντακισχιλίων τούτων Ταγγουτ-καίων, τόσον συνεσταλμένων συνήθως, ἐξήρχετο τρομερὰ κραυγὴ. Τὸ μέγα τοῦτο καὶ πυκνὸν πλήθος ἐκραύγαζε ὡς μία φωνή—μίαν μόνην κραυγὴν ἀδικόπως ἐπαναλαμβανομένην· « Τὸν Ἀλῆ! θέλομεν νὰ ἰδῶμεν τὸν Ἀλῆ! τὸν Ἀλῆ εἰς τὸν ἐξώστην, τὸν Ἀλῆ ἐλεύθερον καὶ ἐγγίζοντα εἰς τὴν μύτην τοῦ ὅσον θέλῃ... »

Ἡ πόλις ἦτο φωταγωγημένη ὡς πυρκαϊά· ὑπῆρχον δάδες εἰς ὅλων τὰς χεῖρας.

« Ἀπὸ ποῦ ἐξέρχεται αὐτός ὁ διαβολολαὸς; εἶπεν ὁ Σουλτάνος συγκεκνημένος εἰς ἄκρον, καὶ τί εἶναι ὅλον αὐτό;

— Αὐτό, μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ Ἀλῆς, εἶναι τὸ κύμα ἀναβάτιον, ἡ θάλασσα ἐξογκουμένη, ὁ ὠκεανὸς ἐκχειλίζων.

— Ἐκχειλίζων! εἶπεν ὁ Σουλτάνος· καὶ διατί;

— Τὸ ἀγγεῖον ὑπερεπληρώθη, εἶπεν ὁ Ἀλῆς· ἐγὼ εἶμαι μία ῥανὶς ὕδατος.

— Ἀλῆ ὁ λαὸς σὲ ζητεῖ, ἂν σὲ στείλω πρὸς αὐτὸν διὰ τοῦ παραθύρου;

— Ἐμπρὸς, Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ Ἀλῆς· ἔχω

τὰς χεῖρας δεμέναι, καὶ ἐλευθέρας δὲ ἂν τὰς εἶχα δὲν θὰ ἀντέτεινα. Ἄν ἐλησμονήσα ὅτι ἀνήκω εἰς σέ.»

Ὁ Σουλτάνος εἰσιώπησε.

Ἐν τούτοις ὁ ἐξωτερικὸς θόρυβος ἤϋξανεν, ἤϋξανεν ἀκόμη, ἤϋξανεν ἀπαύστως· ἦτο ἡ βραγχαλέα ἄμα καὶ ὑπόκωφος ἰαχὴ τοῦ κύματος ἐφορμῶντος κατὰ τοῦ κύματος καὶ ἡ ἐκρηγνίς μυρίων θυελλῶν.

« Αὐτὸς ὁ λαὸς εἰσιώπα τόσον καλὰ χθές! εἶπεν ὁ Σουλτάνος μὲ φωνὴν ἣν προσεπάθει νὰ καταστήσῃ ἀτάραχον.

— Ὑπὲρ τὸ δέον καλὰ, Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ Ἀλῆς.

— Σήμερον, εἶπεν ὁ Σουλτάνος, μυκᾶται. . .

— Χθές, Μεγαλειότατε, θὰ ἤρκειτο νὰ ὁμιλήσῃ, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆς.

— Γιὰ τοῦ Προφήτου, εἶπεν ὁ λοχαγὸς τῶν σωματοφυλάκων περίφοβος, σπάνουν τὰς πύλας! τετέλεισται γυναῖκες, παῖδια ὅλοι ἀνακατόνονται. Ἄ! Μεγαλειότατε, αὐτὸς ὁ ἄθλιος ἐπαίτης μόνος δύναται νὰ μᾶς σώσῃ. Ἀκούεις; « Ἀλῆ! Ἀλῆ! θέλωμεν τὸν Ἀλῆ! »

ΙΔ'.

Ὁ Σουλτάνος δὲν ἦτο βλάξ. Ἄλλο πρᾶγμα βεβαίως θὰ τὸν ἤρεσκε καλλίτερα· καὶ ὁμῶς ἐπῆρε τὴν ἀπόφασίν του.

« Ἀγαπητέ μου Ἀλῆ, εἶπε στραφεὶς πρὸς τὸν φίλον του τὸν ἐπαίτην τί νὰ κάμω;

— Τίποτε, σχεδὸν τίποτε, εἶπεν ὁ Ἀλῆς, ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ ὁποίου διηλθε ἑλαφρὸν καὶ μελαγχολικὸν μειδίαμα, νὰ μοῦ λύσῃς σὺ αὐτὸς τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ ἐξώστου· νὰ μὲ ἐπιτρέψῃς νὰ σφουγίσω τὴν μύτην μου ἐνώπιον τῶν καλῶν αὐτῶν ἀνθρώπων χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ μεγάλου σου βεζύρου, καὶ νὰ λύσῃς καὶ αὐτῶν τὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ μὲ τὰ σωστά σου!

— Τῇ ἀληθείᾳ, εἶπεν ὁ Σουλτάνος, δεῖξας τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὅτι ἦτο μέγας φιλόσοφος, ἴσως ἔχῃς δίκαιον, διότι βλέπω ὅτι ἔχουν φαγοῦραν. »

(Ἐκ τῆς Ἐφ. τῶν Συζητήσεων τῆς 5 καὶ 6 Αὐγούστου.)

Σ.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

(Τέλος. Ἴδε φυλλ. 324.)

Ὁ Συγγραφεὺς ἀρχόμενος διαιρεῖ τὴν ἠθικὴν εἰς τρία μέρη· τὸ μὲν διαλαμβάνον περὶ τῶν ἐλατηρίων τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, τὸ δὲ περὶ τοῦ ὑποχρεωτικοῦ αὐτῶν σκοποῦ ἢ τοῦ νόμου αὐτῶν, καὶ τὸ τρίτον, περὶ τῶν κατ' ἑκάστα καθηκόντων. Καὶ ὡς ἐλατήρια τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων εἶναι κατ' αὐ-

τὸν τρία· πρῶτον μὲν, ἀκουσίαιτις ὁρμὴ ἢ κλίσις πρὸς τινὰς ἐνεργείας ἀφορώσας εἰς τε τὴν συντήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ σωματικοῦ ὀργανισμοῦ, εἴτε τὴν κίνησιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων καὶ τὰς βροπὰς πρὸς τινὰ ἔργα καὶ τέχνας καὶ ἐπιστήμας, εἴτε τέλος τὰ ἔμφυτα ἐκείνα ἠθικὰ αἰσθήματα, οἷα ἡ πατρικὴ καὶ μητρικὴ στοργή, ἡ συμπάθεια καὶ ἀντιπάθεια, κ. τ. λ. Ταῦτα δὲ καλοῦνται ἐνστίγματα σωματικά, νοητικά καὶ ἠθικά. Δεύτερον δὲ ἐλατήριον εἶναι τὰ πάθη, ἐξ ὧν τὰ μὲν ἐκ τῆς ἀγάπης πηγάζοντα λέγονται εὐμενῆ, τὰ δ' ἐκ τοῦ μίσους δυσμενῆ· διαφέρουσι δὲ τοῦ ἐνστίγματος, καθ' ὅσον ἀφίνουσι περισσοτέραν χώραν εἰς τὴν κρίσιν καὶ τὴν θέλησιν. Τρίτον δὲ εἶναι ὁ ἐγωϊσμός, ὅστις δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ προσπάθεια πρὸς ἀπολαυτὴν τῶν μέσων τῶν δυνάμενων νὰ θεραπεύσωσι τὰς ἡμετέρας ἀνάγκας, διευθυνομένη ὑπὸ τῆς κρίσεως καὶ τοῦ λόγου καὶ περιοριζομένη εἰς μόνην τὴν ἀτομικὴν ἡμῶν ὠφέλειαν. Τέταρτον δὲ καὶ εὐγενέστερον τῶν ἄλλων ἐλατήριον εἶναι ἡ ἠθικότης, ἡ ὁ ἠθικὸς νόμος, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ λόγου θέτει ὡς σκοπὸν τῶν ἡμετέρων πράξεων τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐκ τούτου ἡ ἐννοία τοῦ ἀγαθοῦ, ἡ ἐννοία τοῦ καθήκοντος, ἡ ἠθικὴ ὑποχρέωσις. Ἀλλ' ἐὰν δὲν θέλωμεν, λέγει, νὰ παραδεχθῶμεν ἀντίφασιν ἐν τοῖς ἔργοις τῆς θείας προνοίας, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ πάντων τῶν ἐλατηρίων σύμπνοια, συναρμολογουμένων πρὸς ἄλληλα διὰ τῆς ὑποταγῆς εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον, ὅπερ γίνεται διὰ τῆς ἐλευθερίας.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ ἠθικοῦ νόμου προϋποθέτει τὴν ἐλευθερίαν, ὁ Συγγραφεὺς ἀνευρίσκει ταύτην εἰς τὸ τρίτον ἐκ τῶν τεσσάρων σταδίων ἐκάστης πράξεως, ἥτινά εἰσιν ἡ σύλληψις, ἡ διάσκεψις, ἡ ἀπόφασις καὶ ἡ ἐκτέλεσις· διότι μόνη ἡ ἀπόφασις εἶναι ἐκλογὴ μεταξὺ πράξεως καὶ ἀπραξίας, ἡ μεταξὺ διαφόρων πράξεων, καὶ ἡ ἐκλογὴ αὕτη γίνεται ἐλευθέρως.

Ἀλλὰ τί τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἠθικοῦ νόμου καὶ τῆς ἠθικότητος; Ἡ ἠθικότης, ἀποκρίνεται, τείνει πρὸς τι τέλος ἀνώτερον τοῦ ἐνστίγματος, τοῦ πάθους καὶ τοῦ συμφέροντος, πρὸς τι ὅπερ ὀνομάζομεν ἀγαθὸν πραγματοποιούμενον διὰ τῆς ἐλευθερίας, τὸ δὲ ἀνώτερον τοῦτο τέλος τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ εἰμὴ ὑπὸ τοῦ πρακτικοῦ λόγου, τοῦ παρέχοντος ἡμῖν τὴν ἀρχὴν τῆς τελειότητος, ἐξ ἧς τοῦτο μόνον τὸ περιεχόμενον ἐξέρχεται· Πράττε τὸ σὸν τέλος· ἡ ἐπειδὴ ὁ νόμος αὗτος εἶναι καθολικὸς, ἡ πλήρης αὐτοῦ διατύπωσις εἶναι· Κράττε τὸ τέλος σου πρὸς τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ τῆς φύσεως συνδυαζόμενον καὶ συναρμολογούμενον. Τέλος δὲ ἡ ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑπάρξεως, ἥτοι τοῦ πνεύ-